

KUV YUAV UA LI CAS KOM THOV TAU DAIM NTAWV TIV THAIV NTAWM TUS TSEV NEEG TSIM TXOM

Yog tias muaj koj muaj xwm loj tamsid, hu rau 911. Koj kuj hu tau rau Lub Tebchaws Tus Xovtooj Hu Dawb Pab Kev Raug Tsim Txom Los Ntawm Tus Tsev Neeg ntawm 1-800-799-SAFE (7233) thiab 1-800-787-3224 (TTY) lossis sau ntawv hauv xovtooj "start" mus rau 88788.

Koj nrhiav tau cov kev pab cuam los pab koj tsim ib txoj kev npaj kom koj nyab xeeb hauv online, tim lub chaw qiv cov phau ntawv, thiab cov tsev nyob rau cov tib neeg uas raug tus tsev neeg tsim txom thiab raug quab yuam txog kev sib deev. Mus saib <https://andvsa.org/find-help/member-programs/> los nrhiav cov kev pab cuam hauv koj lub nroog rau cov tib neeg raug tus tsev neeg tsim txom thiab cov tsev nyob rau cov tib neeg uas raug kev quab yuam txog kev sib deev.

Yog tias koj muaj lus nug lossis yog tias koj xav tau tus txhais lus, nug lub xam hauv koj lus nroog rau kev pab.

Daim Ntawv Tiv Thaiv Ntawm Tus Tsev Neeg Tsim Txom Yog Dabtsi?

- Daim ntawv tiv thaiv yog ib daim ntawv uas tus xam kos npe rau thiab khoo kom lwm tus neeg ua lossis tsis txhob ua tej yam dabtsi kom koj nyab xeeb. Piv txwv tias, feem ntau cov ntawv tiv thaiv hais kom lwm tus neeg nyob deb ntawm koj thiab tsis txhob tiv tauj koj.
- Koj ua tau ntawv thov lub xam los nug rau daim ntawv tiv thaiv yog tias ib tug tsev neeg tau ua tej yam kev tsim txom raug rau koj. Koj kuj sawv cev los ua ntawv tau rau koj tus menyuam lossis lwm tus neeg uas koj muaj npe saib xyuas raws cai.
- Txoj kev thov rau daim ntawv tiv thaiv **tsis yog** ib yam nkaus li ib tug neeg qhia txog ib yam kev txhaum plaub rau tub ceev xwm. Koj muaj txoj cai qhia txog tej yam kev txhaum plaub rau cov tub ceev xwm thaum twg los tau.
- Cov lus qhia no yuav qhia tias koj yuav ua li cas kom koj nug tau rau daim ntawv tiv thaiv ntawm tus neeg tsim txom. Koj nrhiav tau tej yam lus qhia ntawm ak-courts.info/pub22.

Yuav ua li cas kuv thiaj li nug lub xam tau rau daim ntawv tiv thaiv?

Cov Ntawv PDF Uas Koj Sau Teb Tau

- Ua *Daim Ntawv Thov Tiv Thaiv Ntawm Tus Tsev Neeg Tsim Txom*. Rau ib tug neeg, siv daim ntawv [DV-100](#). Rau ntau tshaj ib tug neeg (piv txwv tias, koj thiab koj cov menyuam), siv [DV-100M](#).
- Peb muaj tagnrho cov ntawv rau cov pej xeeb txog tsev neeg tsim txom hauv online ntawm ak-courts.info/dvforms.

Petition Wizard (Kev Pab Cuam Ua Daim Ntawv Thov Yooj Yim)

- Yog koj tsis xav ua daim ntawv thov, koj siv tau qhov *Petition Wizard*, ib qho kev pab cuam hauv istawsnev los pab koj nrog txoj dej num no. Thaum kawg nkaus, koj yuav txais ib daim ntawv thov uas koj tso tau nrog lub xam.
- Muaj nyob online ntawm ak-courts.info/dvwizard.

Kuv yuav teb daim ntawv thov li cas?

Tus Neeg Thov. "Tus neeg thov" yog tus neeg uas yuav ruag tiv thaiv nrog daim ntawv tiv thaiv. Yog tias koj teb daim ntawv thov rau koj tus kheej, koj yog tus neeg thov. Yog tias koj teb daim ntawv thov rau ib tug menyuam uas tsis tau muaj hnuv nyoog, tus menyuam yog tus neeg thov. Sau tus menyuam lub npe, lub hnuv yug, thiab koj txheeb li cas rau tus menyuam.

Tus Neeg Teb. "Tus neeg teb" yog tus neeg uas koj thov kom tiv thaiv koj ntawm nws. Koj yuav tsum qhia tus neeg teb lub npe thiab lub xeeb thiab, yog tias koj paub, lub hnuv yug. Yog tias tus neeg thov yog ib tug menyuam uas tsis tau muaj hnuv nyoog, nws yuav pab peb thaum koj qhia lub npe rau tus menyuam niam txiv, tus neeg muaj npe saib xyuas raws cai, lossis lwm tus neeg uas muaj lub luag haujlwm raws cai saib xyuas tus menyuam.

Tus Lej Rau Lub Rooj Plaub. Tsis txhob sau dabtsi rau txoj kab no - tus neeg ua haujlwm rau lub xam mam li muab ib tug lej rau koj thiab teb rau.

Cov Hom Ntawv Tiv Thaiv Uas Koj Nug Tau.

- Daim **Ntawv Tiv Thaiv Rau Ib Ntus** (kuj muaj lwm lub npe hu tias daim tiv thaiv "ib sab") uas yuav muab txoj kev tiv thaiv rau koj tamsid. Nws kav ntev li 20 hnuv tiamsis ntev tshaj los tau yog tias tus xam ntawv sijhawm ntev zog. Tus xam mam li txiav txim rau daim ntawv khoo raws li tej yam koj tau sau rau hauv daim ntawv thov thiab raws li koj cov lus tim khawv koj tau hais thaum hais lub rooj lus, yog tias yeej muaj ib lub rooj lus. Tus xam kuj pom zoo tau rau daim ntawv khoo txawm tias tsis tau qhia rau tus neeg teb tias koj tau ua daim ntawv thov, thiab txawm tias tsis tau hnov tus neeg teb sab. Koj tsis thas qhia rau tus neeg teb tias koj thov rau daim ntawv tiv thaiv, tiamsis yog tias koj qhia lawm, khij lub npov ntawm daim ntawv thiab qhia rau tus xam tias koj twb sim qhia rau tus neeg teb tias koj thov rau daim ntawv tiv thaiv.
- Daim **Ntawv Tiv Thaiv Mus Ntev** kav mus txog ib xyoos. Tus xam tsuas pom zoo tau rau daim ntawv khoo tom qab hais lub rooj lus tag. Tus neeg teb yuav tsum txais daim ntawv yam tsawg kawg yog 10 hnuv ua ntej los qhia txog lub rooj lus sib hais hauv xam thiab muaj ib lub sijhawm los qhia nws sab tim lub rooj lus. Yog tias tus neeg teb yeej txais daim ntawv qhia lawm, tiamsis nws txiav txim tias nws tsis tuaj rau lub rooj lus, tus xam pom zoo rau daim ntawv khoo los tau. Cov tub ceev xwm lossis cov tub ceev xwm rau lub xeev muaj lub luag haujlwm los qhia tus neeg teb txog lub rooj lus.
- Ob Daim **Ntawv Tiv Thaiv Rau Ib Ntus thiab Mus Ntev.** Yog tias koj xav tau ob daim ntawv tiv thaiv, khij ob lub npov ntawm koj daim ntawv thov. Yog tias koj thov rau ob daim ntawv tiv thaiv, thiab koj daim ntawv tiv thaiv rau ib ntus raug pom zoo, lub xam mam li teem sijhawm los hais ib lub rooj lus rau tus xam los txiav txim txog daim ntawv tiv thaiv mus ntev. Tus neeg teb muaj ib lub sijhawm los koom lub rooj lus thiab xub daim ntawv khoo. Yog tias daim ntawv tiv thaiv rau ib ntus tsis raug pom zoo, tej zaum lub xam yuav teem lossis tsis teem los hais ib lub rooj lus rau daim ntawv tiv thaiv mus ntev.

Txoj Kev Sib Txheeb ntawm Tus Neeg Thov thiab Tus Neeg Teb. Kom koj txais tau daim ntawv tiv thaiv ntawm tus neeg tsim txom, koj yuav tsum sib txheeb rau tus neeg teb. Peb muaj daim ntawv teev tseg txog cov kev sib txheeb no hauv nplooj 6 ntawm daim ntawv no. Khij lub npov uas haum neb txoj kev sib txheeb. Yog tias koj tsis txheeb ze raws li cov no, tej zaum koj tseem yuav tsim nyog los txais Daim Ntawv Tiv Thaiv Ntawm Kev Quab Yuam Txog Kev Sib Deev lossis Kev Mus Soj Ntsuam. Mus saib *Cov Lus Qhia kom Thov Rau Daim Ntawv Tiv Thaiv ntawm Kev Mus Soj Ntsuam lossis Quab Yuam Txog Kev Sib Deev* (daim ntawv [CIV-751](#)) rau tej yam lus qhia ntxiv.

Piav Txhua Yam Txog Cov Kev Tsim Txom Los Ntawm Tus Tsev Neeg. Kom ua tau daim ntawv tiv thaiv, tus xam yuav tsum txiav txim seb puas muaj tej yam kev txhaum plaub tshwm sim ntawm txoj kev tsim txom los ntawm tus tsev neeg. Koj tsis thas paub cov npe ntawm cov kev txhaum plaub lossis hom twg yog hom uas raug rau koj, tiamsis koj yuav tsum qhia txhua yam kom meej tias tus neeg teb ua li cas rau koj lossis koj cov menyuam. Sim ntxiv cov vasthib thiab cov chaw yog tias koj nco tau. Peb muaj daim ntawv teev tseg txog cov kev txhaum plaub ntawm tsev neeg tsim txom tom kawg nkaus hauv daim ntawv qhia no.

Cov Hom Kev Tiv Thaiv Uas Raug Thov Rau. Qhov tsawg nkaus, daim ntawv tiv thaiv qhia kom tus neeg teb tsis txhob ua tej yam kev tsim txom los ntawm tus tsev neeg, mus soj ntsuam, lossis ua phem tsis raws cai rau koj, lossis hawv tias yuav ua. Daim ntawv thov yeej muaj ntau cov piv txwv txog lwm cov kev tiv thaiv uas tej zaum koj kuj xav thov rau. Muaj tej co kev tiv thaiv uas tsuas muaj daim ntawv tiv thaiv mus ntev xwb. Xav seb dabtsi thiaj li pab kom koj nyab xeeb thiab pab kom koj ua koj lub neej mus li qub. Yog tias koj xav thov kom tus xam khoo tus neeg teb los them rau cov nqi vim cov kev tsim txom los ntawm tus tsev neeg, sau txhua yam khoom kom meej nrog tus nqi nyiaj. Saib xyuas zoo tias koj qab pov thawj txog cov nqi (cov nuj nqis them nqi kho mob, cov tw lixij lossis daim ntawv qhia tias yuav them nyiaj npaum cas los kho tej yam raug puas tsuaj, tej yam xws li ntawd) thaum koj mus rau lub rooj lus thov rau daim ntawv tiv thaiv mus ntev.

Kev Sib Faib Menyuam thiab Nyiaj Yug Menyuam. Yog tias koj thiab tus neeg teb muaj menyuam ua ke, koj thov tau tus xam los ua ib co lus khoo rau ib ntus tias cov menyuam yuav nyob qhov twg. Piav qhia kom meej tias koj xav tau cov menyuam rau cov sijhawm twg thiab thaum twg tus neeg teb mam li tau cov menyuam thiab neb yuav mus tos menyuam rau qhov twg yog tias muaj daim ntawv tiv thaiv. Koj kuj thov tau kom tus neeg teb them nyiaj yug menyuam rau koj thiab. Yog tias koj thov rau nyiaj yug menyuam, qhia rau tus xam ntau li ntau tau txog tus neeg teb cov nyiaj nws tau txhua hli. Sim nqa cov luam txog cov ntaub ntawv ua se thiab cov tw tshev rau koj thiab tus neeg teb nrog koj tuaj rau lub rooj plaub thov rau daim ntawv tiv thaiv mus ntev.

Kev Pab los Ntawm Cov Tub Ceev Xwm. Yog tias koj yuav tsum tau kev pab los ntawm cov tub ceev xwm hauv koj lub nroog lossis lub xeev kom rov qa mus tau rau koj lub tsev, lossis mus nqa koj cov khoom, cov tsiaj, lossis cov menyuam, piav rau tus xam tias koj xav tau kev pab rau dabtsi.

Tej Yam Lus Qhia txog Tus Neeg Teb. Tej yam lus qhia no yuav pab cov tub ceev xwm nrhiav tus neeg teb los muab daim luam txog daim ntawv tiv thaiv rau nws thiab qhia rau nws txog lub rooj lus thov rau daim ntawv tiv thaiv mus ntev yog tias muaj. Yog tias cov tub ceev xwm nrhiav tsis tau tus neeg teb los muab daim ntawv rau nws, peb yuav khoo tsis tau daim ntawv tiv thaiv rau nws, li ntawd nws **tseem ceeb heev** tias koj qhia txhua yam kom meej ntau li ntau tau. Daim *Ntawv Qhia Tej Yam Lus Qhia Rau Tub Ceev Xwm Uas Raug Txwv Tsis Pub Qhia Lwm Tus Neeg* (daim ntawv [DV-127](#)) uas rhais rau daim ntawv thov muaj chaw ntau zog rau koj sau txhua yam kom meej. Saib xyuas zoo tias koj teb daim ntawv DV-127 kom tiav tagrho li koj teb tau.

Tej Yam Lus Qhia txog Tus Neeg Thov. Lub xam yuav tsum tiv tauj kom tau rau koj tuaj koom cov rooj lus sib hais hauv xam thiab muab ntaub ntawv, li ntawd nws **tseem ceeb heev** los muab koj tus xovtooj, tus email yog tias koj muaj, thiab qhov chaw nyob thwj rau lub xam. Yog tias koj thov rau, tej yam lus qhia no yuav raug mob tso rau ib lub hnab ntawv tshwj xeeb uas tsuas pub rau cov neeg ua haujlwm rau lub xam pom nkaus xwb thiab tsis pub qhia rau tus neeg teb. Yog tias koj xav kom tsis txhob qhia tej yam uas yuav tiv tauj tau koj rau lwm tus neeg, piav qhia tej no rau lub xam tus neeg tuav ntawv thaum koj ua daim ntawv thov.

Kos Npe thiab Tso Daim Ntawv Thov Rau Lub Xa. Kos npe rau koj daim ntawv thov tim ntsej tim muag ntawm tus neeg muaj daim npav ua lav tham kos npe (notary) lossis lub xam tus neeg tuav ntawv. Yog tias tsis muaj ib tug neeg muaj daim npav ua lav tham kos npe lossis lub xam tus neeg tuav ntawv, kos npe rau daim ntawv thov thiab rhais *Daim Ntawv Lees Kos Npe Rau Tus Kheej (Tsis Muaj Tus Neeg Muaj Daim Npav Ua Lav Tham Kos Npe)* (daim ntawv [TF-835](#)). Thaum koj kos npe rau daim ntawv thov, koj lees tias txhua yam koj sau yeej muaj tseeb. Yog tias koj xa koj daim ntawv tuaj raws fais fab, khaws ib daim luam rau koj yog tias koj khaws tau yam nyab xeeb. Yog tias koj tuaj ua daim ntawv thov tim ntsej tim muag, lub xam tus neeg tuav ntawv yuav luam ib daim rau koj, uas koj khaws tau thiab yog tias khaws tau yam nyab xeeb. Koj xa tau koj daim ntawv thov tuaj hauv email (cov chaw xa email: <https://courts.alaska.gov/court/efiling.htm#featured-content-1>) lossis tim ntsej tim muag tom lub xam uas nyob hauv koj lub nroog. Yog tias koj tsuas thov rau daim ntawv tiv thaiv mus ntev nkaus xwb, koj muab xa tuaj hauv lub npov xa ntawv los tau thiab (daim ntawv teev tseg txog cov chaw nyob: <https://courts.alaska.gov/court/index.htm>).

Dabtsi yuav tshwm sim tom qab kuv tso daim ntawv nrog lub xam los thov rau daim ntawv tiv thaiv?

Rau cov kev thov rau daim ntawv tiv thaiv, tus xam mam li saib kom nrawm, feem ntau nws yog tib hnub uas koj tso rau lub xam. Tus xam yuav tuav lossis tsis tuav ib lub rooj lus. Koj nug tau lub xam tus neeg tuav ntawv seb lub xam ntawd ua li cas txuas ntxiv mus. Npaj los tos thiab/lossis teb xovtooj rau koj lub rooj lus ob peb teev tom qab koj tso daim ntawv thov nrog lub xam. Tus xam mam li txiav txim seb nws puas pom zoo lossis tsis pom zoo rau daim ntawv tiv thaiv.

Yog tias koj tsuas thov rau daim ntawv tiv thaiv mus ntev nkaus xwb, lub xam tus neeg tuav ntawv mam li muab lossis xa daim ntawv qhia tias seb lub rooj lus thov rau daim ntawv tiv thaiv mus ntev raug muab teem rau thaum twg. Tus xam mam li txiav txim seb nws puas pom zoo rau daim ntawv khoo tom qab hais lub rooj lus tag.

Dabtsi yuav tshwm sim yog tias tus xam tsis pom zoo rau kuv daim ntawv thov rau daim ntawv tiv thaiv rau ib ntus?

Txhua yam koj tau thov rau hauv daim ntawv thov yuav tsis ua haujlwm mus. Muab hais los ces, txhua yam yuav mus cuag li koj tsis tau ua daim ntawv thov. Yog tias koj thov rau daim ntawv tiv thaiv mus ntev, lub xam mam li teem ib lub rooj lus (feem ntau li ntawm 2-3 vasthiv) los hnov koj thiab tus neeg teb seb neb xav li cas txog daim ntawv tiv thaiv mus ntev.

**Dabtsi yuav tshwm sim yog tias tus xam pom zoo rau kuv
daim ntawv thov rau daim ntawv tiv thaiv rau ib ntus?**

Kev Pab los Ntawm Cov Tub Ceev Xwm. Yog tias tus xam khoo cov tub ceev xwm lossiscov tub ceev xwm rau lub xeev los tswj daim ntawv khoo (piv txwv tias, los pab koj mus nqa koj cov khoom lossis mus coj menyuam), tiv tauj cov tub ceev xwm hauv koj lub nroog los teem sijhawm rau qhov no.

Xa Muab Mus Rau Tus Neeg Teb. Lub xam mam li tiv tauj cov ceev xwm tamsid txog daim ntawv tiv thaiv li ntawd cov tub ceev xwm thiaj li mus muab tau ib daim luam rau tus neeg thov. Qhov no hu tias "xa muab" daim ntawv tiv thaiv. Tus tub ceev xwm, lub xeev tus tub ceev xwm, lossis cov VPSO muaj lub luag haujlwm los xa muab daim ntawv tiv thaiv rau tus neeg teb. Yog tias koj xav paub seb lawv xa puas tau daim ntawv khoo, koj hu tau rau cov tub ceev xwm tus xovtooj hu rau tej yam ua tsis yog xwm txheej ceev lossis mus kuaj hauv CourtView (tej zaum nws yuav siv li 72 teev los tso tej yam tshiab rau hauv Courtview). **Koj tus kheej tsis txhob xa daim ntawv mus rau tus neeg teb.** Qhov no yuav phom sij heev rau koj, thiab nws yuav tsis raug suav tias xa rau nws raws cai. Daim ntawv khoo tsuas pib khoo mus tom qab cov tub ceev xwm xa rau nws xwb.

Txhaum Daim Ntawv Tiv Thaiv. Txij lub sijhawm tus neeg teb txais daim ntawv khoo, nws kuj txhaum cai yog tias tus neeg teb ua tej yam raug khoo. Qhia tej yam nws ua txhaum daim ntawv tiv thaiv mus rau cov tub ceev xwm hauv koj lub nroog.

Cov Rooj Lus Rau Yav Tom Ntej. Yog tias koj thov rau daim ntawv tiv thaiv mus ntev, lub xam mam li teem ib lub rooj lus los hnov koj thiab tus neeg teb seb neb xav li cas txog daim ntawv tiv thaiv mus ntev. Yog koj tsis paub tseeb tias lub rooj lus muab teem rau thaum twg, hu rau lub xam hauv koj lub nroog los nug.

Hloov, Ntxiv Sijhawm, lossis Tsum Daim Ntawv Tiv Thaiv. Tom qab tus xam pom zoo rau daim ntawv tiv thaiv, koj nug tau kom tus xam:

- hloov (kho) daim ntawv khoo. Siv daim ntawv uas sau tias *Thov Hloov Daim Ntawv Tiv Thaiv* (daim ntawv [DV-131](#) lossis [DV-131M](#)).
- yuav twj ywm (ntxiv sijhawm rau) daim ntawv tiv thaiv. Siv daim ntawv uas sau tias *Thov Ntxiv Sijhawm Rau Daim Ntawv Tiv Thaiv Mus Ntev* (daim ntawv [DV-132](#) lossis [DV-132M](#))
- los tsum (tshem) daim ntawv khoo. Siv daim ntawv uas sau tias *Thov Tsum Daim Ntawv Tiv Thaiv* (daim ntawv [DV-133](#) lossis [DV-133M](#))

Peb muaj cov ntawv luam tawm nyob rau tim lub chav haujlwm rau lub xam cov neeg tuav ntawv (court clerk's office), thiab peb muaj nyob rau hauv online ntawm ak-courts.info/dvforms.

COV KEV TXHAUM PLAUB HAIS TXOG COV KEV TSIM TXOM LOS NTAWM TUS TSEV NEEG

Kom nws tsim nyog yog kev txhaum plaub ntawm tus tsev neeg tsim txom:

- Lawv yuav tsum ua kiag qhov kev txhaum plaub raug rau koj lossis sim ua; thiab
- Ib tug neeg nyob hauv ib tse ua tej yam kev txhaum plaub raug rau lwm tus neeg nyob hauv ib tse; thiab
- Txoj kev txhaum plaub yuav tsum yog ib yam kev txhaum plaub uas nyob hauv Alaska cov cai tswj, lossis txhaum lwm txoj cai uas zoo li lwm lub nroog lossis lwm lub xeev cov cai.

"Cov neeg ib tse" raws li Alaska tau txhais hauv cov cai tswj txoj kev tsim txom los ntawm tus tsev neeg:

- (1) Cov neeg laus lossis cov menyuam tsis tau muaj hnuv nyoog uas yog ib qho lossis ntau tshaj cov ntawm no:
 - tus txij nkawm tamsim no lossis yav tas los
 - nyob ua ke lossis tau nyob ua ke yav tas los
 - sib tham ua hluas nkauj hluas nraug lossis sib deev pw ua ke (lossis yeej yog yav tas los)
 - txheeb ze raws ntshav lossis txais tus menyuam los ua yus tus mus txog "plaub tiam txheeb ze"
 - txheeb ze lossis txheeb ze los ntawm tus qub txij nkawm
 - muaj ib tug menyuam ua ke
- (2) Cov menyuam tsis tau muaj hnuv nyoog ntawm tus neeg uas txheeb ze raws li tau hais hauv tshooj (1).

Cov kev txhaum plaub uas tsim nyog los tau daim ntawv tiv thaiv ntawm tus tsev neeg tsim txom:

Kev raug mob yog thaum ib tug neeg ua raug lwm tus neeg ib ce, lossis yog thaum ib tug neeg hawv tias yuav ua raug lwm tus neeg thiab yeej ua tau li qhov nws hawv. Yog tias nws hawv, tej zaum koj kuj txais tau daim ntawv tiv thaiv txawm tias tus neeg teb tsis tau ua raug mob kiag rau koj ib ce.

Kev Hlawv Tsis Raws Cai lossis Kev Tsis Xyuam Xim Hlawv yog thaum ib tug neeg ua puas tsuaj rau lwm tus neeg vaj tse thaum nws pib hluav taws kub lossis siv dabtsi tawg hluav taws kub. Nws kuj yog kev txhaum cai hlawv koj li vaj tse lossis khoom nrog hluav taws lossis khoom tawg hluav taws yog tias nws phom sij raug tau rau lwm tus neeg mob loj heev.

Kev Tsoo Nkag Mus Tsis Raws Cai yog thaum ib tug neeg nkag mus lossis nyob hauv ib lub tsev tsis raws cai los npaj ua ib yam dabtsi txhaum cai hauv lub chaw ntawd.

Kev txhob txwm ua puas tsuaj tsis raws cai yog thaum ib tug neeg txhob txwm ua lwm tus neeg cov khoom cov vaj tse puas tsuaj. Kev txhaum cai txhob txwm ua puas tsuaj yeej tseem txhaum yog tias tus neeg tsoo tej yam khoom nws koom nrog lwm tus neeg puas tsuaj.

Kev nkag mus tsis raws cai yog thaum ib tug neeg tsis muaj cai nkag mus lossis nyob rau ntawm ib thaj av, hauv ib lub tsev, lossis ib lub tsheb twg.

Kev ua phem rau tsiaj tsis raws cai yog thaum ib tug neeg txhob txwm tua lossis ua raug mob rau ib tug tsiaj uas yog tus tsiaj uas neeg yug, nrog lub hom phiaj los ua kom lawv ntshai, hawv, lossis tsim txom lwm tus neeg.

Kev cuam tshuam nyiaj coj menyuam yog thaum ib tug tsev neeg coj thiab khaws tus menyuam yam tsis muaj cai ua, **thiab** tus neeg txhob txwm tsis pub tus menyuam rov qab mus rau tus neeg muaj npe raws cai saib xyuas mus rau ib lub sijhawm ntev. Ib qho piv txwv yog thaum ib tug niam txiv coj tus menyuam khiav tawm lub xeev kom tus menyuam nyob deb ntawm lwm tus niam txiv mus rau ib lub sijhawm ntev, uas tsis muaj cai ua li ntawd. Nws **tsis yog** kev cuam tshuam nyiaj coj menyuam thaum ib tug niam txiv tsis xa tus menyuam rov qab mus raws li lub sijhawm pom zoo.

Kev txeeb thiab yuam yog cov kev txhaum plaub uas hu tias "kev yuam tsis raws cai." Qhov no yog thaum ib tug neeg tsim lossis hawv tias yuav ua raug mob lossis lwm yam kev raug rau lwm tus neeg cov khoom cov vaj tse, lossis yuam lwm tus neeg ua ib yam dabtsi uas lawv tsis xav ua. Ib qho piv txwv yog thaum ib tug neeg hawv tias lawv yuav tso dabtsi txaj muag txog koj rau saum istawsnev yog tias koj tsis muaj nyiaj rau lawv.

Kev ua phem tsis raws cai yog thaum ib tug neeg, nrog lub hom phiaj los ua phem lossis ua kom meem txom rau lwm tus neeg:

- hu xovtooj tuaj thiab tsis kam khwb, li ntawd lwm tus neeg hu tawm tsis tau lossis txais tsis tau tsab xovtooj; lossis
- ib sij hu xovtooj tuaj rau cov sijhawm uas tab kaum neeg; lossis
- hu lossis sau ntawv tuaj rau hauv cov khoom siv fais fab yam tsis qhia tias nws yog leej twg, lossis sau tej yam xuaj, lossis hawv tias yuav raug mob rau lawv ib ce lossis yuav ua tej yam kev tsis raws cai txog kev sib deev; lossis
- luam tawm lossis xa tawm cov duab thajj, cov duab kos, lossis cov yees duab uas pom lwm tus neeg cov chaw mos, qhov quav, lossis pojniam lub mis, lossis pom lwm tus neeg ua tej yam txog kev sib deev.

Kev txom nyiaj neeg tsis raws cai yog thaum ib tug neeg khoo cheem lwm tus neeg tsis pub lawv mus. Feem ntau, qhov no txhais tias tus neeg yuav npaj ua tej yam kev txhaum plaub raug mob los sis quab yuam deev tsis raws cai rau lwm tus neeg, ua rau qhov muaj feem raug mob loj heev rau lwm tus neeg, lossis zais lwm tus neeg kom qhov muaj feem nrhiav tau lwm tus neeg qis heev.

Kev tsis xyuam xim raug mob yog thaum ib tug neeg ua ib yam dabtsi uas tau **raug mob loj heev** rau lwm tus neeg. Ib qho piv txwv yog thaum koj tsav tsheb ntawm txoj kev loj thiab tus neeg zaum hauv tsheb tsuab nkaus rub koj lub kauj, ua kom koj tsav tawm ntawm txoj kev thiab txhob txwm ua kom tsheb sib tsoo loj heev.

Kev quab yuam nyiaj tsis raws cai yog thaum ib tug neeg siv lawv lub zog, lossis hawv ua phem, lossis nyiaj nyiaj lossis khoom ntawm lwm tus neeg. Qhov nyiaj lossis qhov khoom yuav tsum nyob kiag ntawm lwm tus neeg ntawd ib ce lossis nyob ze thaum lawv siv lawv lub zog lossis hawv.

Cov kev txhaum plaub txog kev siv deev yog tagnrho cov kev quab yuam deev, tej yam kev sib deev tsis raws cai rau ib tug menyuam uas tsis tau muaj hnuv nyoog, tej yam kev sib deev nrog ib tug txheeb ze, thiab kev liab qab rau neeg pom. Ib tug yeej tseem txhaum tau rau cov kev quab yuam deev txawm tias ob tog yeej sib yuav. Cov kev txhaum plaub thajj lossis yees duab sib deev nrog cov menyuam tsis tau muaj hnuv nyoog kuj raug suav nrog rau hauv thiab, tiamsis feem ntau lwm cov kev txhaum plaub hais txog txoj kev thajj duab lossis yees duab sib deev tsis yog.

Kev mus soj ntsuam yog thaum ib tug neeg ib sij tiv tauj lwm tus neeg yam tsis tau cai, **thiab** tej yam kev tiv tauj uas nws tau ua rau lwm tus neeg ntshai tias lawv yuav raub mob lossis tag ib sim neej.

Hawv ua phem rau tej qho chaw yog thaum ib tug neeg hawv tias nws yuav ua ib yam dabtsi raug lwm tus neeg txoj sia uas ua rau tus neeg ntawd ntshai raug mob. Ib qho piv txwv yog thaum lawv hu tuaj rau koj hauv xovtooj thiab hawv tias lawv yuav tua koj thaum koj tawm ntawm koj lub tsev. Nws kuj yog ib yam kev txhaum plaub thiab yog tias qhov koj hawv tau ua rau neeg khiav tawm tsev lossis tej yam xws li ntawd uas ua teeb meem loj tab kaum ib pab pawg neeg.

Txhaum daim ntawv tiv thaiv yog thaum ib tug neeg ua ib yam dabtsi uas raug txwv ntawm daim ntawv tiv thaiv kev tsim txom los ntawm tus tsev neeg, kev mus soj mus caum, lossis kev quab yuam deev.

**Yuav ua li cas yog tias txoj kev txhaum plaub uas nws ua raug
rau kuv lossis kuv tus menyuam uas tsis tau muaj hnuv
nyoov tsis nyob rau daim ntawv teev tseg saum toj?**

Yog tias qhov txhaum plaub nws ua tsis nyob rau saum toj, ces koj yuav tau nrhiav lwm txoj kev pab. Cov lawv qab ntawm no tsis yog cov kev txhaum plaub raug tsim txom los ntawm tus tsev neeg kom thov rau daim ntawv tiv thaiv:

- Nyiag khoom
- Nyiag kos lwm tus neeg npe
- Kev siv yeeb tshuaj thiab haus dej cawv tsis raws cai
- Kev tsis saib xyuas menyuam
- Txhaum lub xam cov lus khoo (tsis hais txog cov ntawv tiv thaiv), nrog rau cov ntawv khoo uas hais txog kev sib faib menyuam, kev mus saib cov menyuam, thiab nyiaj yug menyuam lossis tus txij nkawm
- Xyav Moo Phem
- Hawv tias yuav ua ntawv foob lossis ua ntawv tso nrog cov tub ceev xwm lossis lwm cov chaw haujlwm tsoom fww